

LA COEDUCACIÓ QUE NECESSITEM*

Charo Altable Vicari
Marxa Mundial de les Dones

“INTRODUCCIÓ

La Marxa Mundial de les Dones identifica el Patriarcat com el sistema d'opressió cap a les dones, i el capitalisme com el sistema d'explotació d'una immensa majoria de dones i d'homes per part d'una minoria [...] Per això rebutgem aquest món i proposem construir-ne un altre, on la integritat, la diversitat, els drets i llibertats de totes i tots siguin respectats. Aquests drets es basen en aquests valors: igualtat, llibertat, solidaritat, justícia i pau.” (Carta Mundial de les Dones per a la Humanitat, Guia Didàctica elaborada pel grup de la Marxa de València).

QUINS SÓN ELS SÍMPTOMES D'AQUEST PATRIARCAT QUE NO VOLEM PERQUÈ ÉS INJUST?

El que està passant avui és alguna cosa més que un símptoma del malestar de la nostra cultura; pol·lució de l'atmosfera, contaminació de terres, mars i rius [...] milers de dones violades i obligades a prostituir-se per les màfies o com a únic mitjà de vida, nins i sobretot nines venudes com a esclaves sexuals, dones i al·lots adolescents maltractades pels seus companys i amants de tots els grups socials, etc. Tot això ens porta a considerar que la violència forma part del patriarcat, i que aquest va néixer i s'alimenta del militarisme i de l'obediència al líder superior, és a dir, de les jerarquies de poder i el respecte a elles amb l'exclusió dels diferents, "els enemics". Qualsevol educació o reforma educativa que ens proposem ha de partir d'aquests pressupostos. El que està passant avui a les aules ens ho està exigint.

“...la majoria d'actes violents i maltractaments s'exerceixen sobre les dones o homes més febles.”

En definitiva, aquesta estructura patriarcal de la nostra societat, refermada en les tradicions guerreres, jurídiques, religioses, científiques, festives i de vida quotidiana, basada en la superioritat masculina i en l'ús de la força i el xantatge, com a valor per aconseguir el poder i el domini, fa que la violència sigui exercida fonamentalment pels adults barons, uns més que altres, certament, i algunes dones que participen en el poder amb els mateixos pressupostos que els poderosos del

planeta, que respondrien així a aquesta imatge de l'arquetip viril protagonista de la història, com molt bé el va anomenar Amparo Moreno¹.

[...] Avui es parla molt de la violència a les aules, exercida, en la seva gran majoria, pels adolescents barons sobre altres barons, considerats més febles i menys homes, i sobre les dones, servint-se d'amenaçes, insults, desvaloritzacions o burles del seu físic o de la manera de ser o opinar. Cal dir que aquests adolescents violents han après d'altres homes, sobretot dels homes de la seva família, la violència i el tracte a les dones. Sabem que molts dels nins i nines del carrer varen escapar de llars, on el maltractament i els abusos sexuals estaven a l'ordre del dia. A més a més, per si això fos poc, ho aprenen diàriament en les sèries i telefilms, on, com en la vida real, la majoria d'actes violents i maltractaments s'exerceixen sobre les dones o homes més febles. Aquesta familiarització televisiva amb la violència i l'abús sexual cap a les dones té com a conseqüència convertir-la en un fet aparentment natural, inevitable, no educable, com si l'agressivitat o la còlera, fonamentalment la masculina, portés inevitablement a la violència o la venjança.

Un altre dels aspectes on es pot observar l'arquetip viril és en les relacions amoroses. Als instituts, sobretot a l'ESO, podem observar ja models amorosos dominants i pautes de relació no justes. Veiem com molts al·lots riuen, menyspreen desqualifiquen o no consideren les

Delegació de l'STEI-i al FSIFE.

al·lotes. Això constitueix en si maltractament, preparant-se així per a futurs i majors maltractaments. Veiem com les al·lotes encara que es queixen d'ells estan disposades a tot, o gairebé tot, per amor. Es preparen així per ser maltractades.

[...] Tot aquest trist panorama que he pintat, al qual podrien afegir-se moltes més coses i més esgarrifoses, no ocupa tot l'espai de la terra ni de les nostres consciències. **El patriarcat ja no té cap prestigi ni credibilitat per a gaires dones i homes, encara que estigui present en els poderosos del planeta.** Hem estat fonamentalment les dones les que des de les nostres consciències hem alçat les nostres veus, ens hem unit i no hem aturat ni aturarem per demanar, exigir i construir un món més just, pacífic i solidari.

Recordem les insistents reivindicacions de les Mares de la Plaça de Maig, la construcció de menjadors populars i ajuda mútua per pal·liar la fam de les dones llatinoamericanes, la insistència de Dones de Negre (dones d'Israel i Palestina, de l'exIugoslàvia i de molts altres llocs), Dones de la Ruta del Pacífic, de Ciudad Juárez, i tantes altres, en la resolució de conflictes per vies pacífiques, en la necessitat de dialogar i cooperar per un món més just.

PREVENIR LA VIOLÈNCIA I CONSTRUIR LA SOLIDARITAT.

Es prevé la violència construint un altre món possible, un altre món que ja existeix, si bé no és en tot el món on es destrueix l'arquetip viril i el seu model de masculinitat de societat, economia i ciència i es dóna prioritat a altres maneres de ser home i dona, i a altres maneres

Pancarta de la manifestació.

de respondre als conflictes [...] La Coeducació l'entenc com una sèrie d'accions i reflexions a favor de les nines i nins, adolescents i joves que tenen com a finalitat el desenvolupament integral de tots els aspectes de les persones, cap a la construcció d'una feminitat i masculinitat que acabi amb la violència i submissió entre homes i dones, entre totes les persones i, per consegüent, que acabi amb la dominació en la construcció de la ciència, de la cultura, de l'economia i de la societat.

"La Coeducació és una manera pacífica i amorosa d'entendre la vida i les relacions entre dones i homes..."

La Coeducació se centra, entre altres, en els punts següents:

- ✓ Partir de les pròpies experiències i anomenar-les, parlant, escrivint i actuant per construir una cultura de pau, solidaritat i justícia.
- ✓ Reconèixer que les dones a partir de la discriminació efectuada sobre nosaltres hem desenvolupat una resistència i rebel·lia promotora dels drets humans per a totes i tots, sense distinció de sexe, ètnia o cultura [...]
- ✓ Portar tota la nostra vida a totes parts, sense separar allò que és privat d'allò que és públic [...]
- ✓ Fer de la relació, el pacte i contracte, entre dones, el punt per canviar allò real, allò quotidià, el món.
- ✓ Canviar la socialització dels barons, deslegitimant la força [...]
- ✓ Educar per a la vida, educand en emocions, relacions i sexualitat justes i de bon tracte, fent teoria des de la pràctica a l'aula i des de la pròpia experiència.
- ✓ Acceptar les diferències i desenvolupar estratègies i tècniques per transformar els conflictes i l'agressivitat en problemes i aquests en solucions creatives, transformant així la violència en relacions de diàleg i comunicació amb el més profund de cada un i dels altres.

Quan se sent la paraula Coeducació la majoria de les persones pensen que consisteix a educar en igualtat. **Però què és això de la igualtat?** La soldat Lynch també va torturar. És això la igualtat que volem? Doncs no. No es tracta d'ensenyar que homes i dones som iguals, perquè no ho som ni volem ser-ho. Evidentment tenim els mateixos drets i hauríem de tenir els mateixos deures [...] La Coeducació és una manera pacífica i amorosa d'entendre la vida i les relacions entre dones i homes i entre tots els humans i els recursos del planeta.

[...] L'escola, per tant, pot servir de mediadora de problemes i conflictes diversos, donant sentit i mesura a reflexionar sobre ells juntament amb altres instàncies socials. Crec que l'escola, però no sols ella, pot promoure, perquè s'està fent ja en alguns casos, la reflexió i el tractament dels conflictes que en ella apareixen i que no són altres que els que existeixen en tota societat i que he anomenat anteriorment. Com diu Paulo Freire (1971)² "no pot haver-hi paraula vertadera que no sigui un conjunt solidari de dues dimensions indivisibles, reflexió i acció", dret de tots els humans. Per això la vertadera educació és diàleg en relació i acció transformadora al costat d'altres éssers humans, perquè de què serviria, si no, la consciència i la paraula?

[...] Es necessita, a més a més, una educació diferent en les estratègies per a homes i dones, perquè diferent ha estat la seva socialització i perquè diferent ha estat la construcció de la masculinitat i de la feminitat. Qui educarà els homes en la seva sexualitat si no són els propis homes, que hagin construït la seva nova sexualitat sense violència, és a dir, antipatriarcal? Perquè es necessita educar-los en una nova masculinitat. Qui educarà les dones, preparades per supeditar-se per amor, sinó altres dones independents que coneguin i defensin el seu desig, les seves opinions i sentiments? Perquè és necessari educar-les en un altre tipus de feminitat.

Es necessita, per tant:

- UN PLA DE COEDUCACIÓ en totes les etapes educatives de l'Ensenyament Obligatori [...]
- Un Projecte Coeducatiu de Centre que impliqui les Famílies, Ajuntaments i Mitjans de Comunicació [...]

Aquest és el nostre desig: canviar les relacions entre tots els humans, entre homes i dones i entre tots els pobles de la terra, perquè un altre món, més just i solidari és possible.

Per dir-ho amb altres paraules -les d'Edgar Morin- "Si és cert que el gènere humà... posseeix els recursos inagotables per crear, llavors podem albirar per al tercer mil·lenni la possibilitat d'una nova creació: la d'una ciutadania terrestre els gèrmens i embrions de la qual ha aportat el segle XX. I l'educació, que és alhora transmissió d'allò antic i obertura de la ment per acollir la novetat, es troba en el cor d'aquesta nova missió".³

¹ Amparo Moreno (1986). El arquetipo viril protagonista de la historia. La Sal. Barcelona.

² Freire, P. (1971) La educación como práctica de la libertad. Siglo XXI. Madrid.

³ E. Morin, 2004; Los siete saberes necesarios para la educación del futuro. Paidós Studio. Barcelona. Pàg. 86.

* L'autora va resumir la ponència a petició de Pissarra i el resum s'ha hagut de fragmentar per ser massa extens. Si la voleu llegir completa podeu visitar la pàgina web www.fsipe.org □

ES REFUGI

Via Sindicat, 21 - pati.

(antic edifici del
Sindicat Forà)

Ciutat de Mallorca

07002

Telèfon: 971 71 67 31

Fax: 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

Des del 1976!
equipam ses vostres aventures